GAURA CHEII

MURRAY LEINSTER

Moto:
Ştiu o poveste cu un psiholog care studia inteligenţa cimpanzeilor. Într-o zi a lăsat un cimpanzeu într-o cameră plină cu jucării şi a ieşit pe furiş, a închis uşa în urma lui şi apoi s-a aplecat să vadă prin gaura cheii ce face acesta. A putut distinge clar un ochi mare, căprui: cimpanzeul curios se uita, la rîndul lui, să vadă ce face psihologul.

CÎND l-au adus pe Buteh la staţie, nu părea mai mare decît un ghemuleţ pufos de blană; nici măcar nu-şi putea ridica lăbuţele păroase datorită gravitaţiei pămîntene din încăpere.

— Ce te-a apucat? zbieră Worden cu furie.

— Cum l-aţi adus aici tocmai acum, cînd toate bobinele care menţin gravitaţia terestră sînt în funcţiune?

Apoi îl luă pe Buteh în braţe şi-l duse repede într-o încăpere pregătită special pentru cei ca el. Respectiva cameră fusese folosită drept sală de curs pentru copiii care locuiau la staţie. O parte a ei era transformată într-o cavitate cu aspect de grotă, iar cealaltă parte mai era încă utilizată în scopuri educative. Bobinele care menţineau gravitaţia terestră, plasate chiar sub această încăpere, au fost imediat închise şi astfel gravitaţia de acolo a redevenit cea existentă în mod obişnuit pe Lună. Bobinele în stare să modifice gravitaţia erau imperios necesare, altfel nimeni n-ar mai fi fost în stare să lucreze acolo. De îndată ce Worden intră în clasă îl puse cu grijă pe Buteh pe podea. Ce-i drept, pentru Worden era acum destul de greu să meargă prin camera unde condiţiile lunare create îi reduceau greutatea de la 72 kg la numai 12. Totuşi, trebuia să facă faţă, considerînd că Buteh era acum centrul atenţiei. Worden încercă să se ridice uşor de la sol şi dintr-o dată făcu o săritură necontrolată în urma căreia se trezi traversînd camera de-a latul şi ateriză drept în faţa peşterii. Aceasta era foarte bine construită şi arăta exact ca una dintre grotele din jurul staţiei unde sălăşluiau creaturile lunare, cei ca Buteh. Imediat ce o zări, Buteh sări pe una dintre cele

mai ascuţite stînci artificiale, îşi încolăci mîinile şi picioarele în jurul vîrfului acesteia şi rămase atîrnat. Worden se uita lung la el. Buteh rămase neclintit cîteva minute privind lucrurile care-l înconjurau; apoi se întoarse puţin pentru a-l putea privi şi pe Worden.

— Ei, tinere, i se adresă acesta cu un zîmbet, eu îţi voi fi profesor de acum încolo şi sînt nevoit să te învăţ cum să-ţi trădezi semenii. De-asta vreau ca mai întîi de toate să-ţi cer scuze cu anticipaţie şi să-ţi mărturisesc sincer că detest această postură, dar n-am avut de ales.

Worden era convins că Buteh nu înţelege o iotă şi-şi descărca sufletul aşa cum o faci doar în compania unui cîine sau a unui nou-născut; de cele mai multe ori din necesitatea de comunicare cu o fiinţă.

— Da, din păcate, aici ai să înveţi cum să fii un trădător, repetă el cu amărăciune.

— Să ştii, Buteh, că voi fi blînd şi bun cu tine, dar tu n-ar trebui să te încrezi în bunătatea mea! Dacă aş fi într-adevăr bun, ar trebui să te omor cu mîna mea, înainte să ajungi să trăieşti lucruri mai rele.

Buteh îl urmărea cu atenţie din vîrful rocii unde se cocoţase. Părea o maimuţică terestră şi, totuşi, era atît de diferit...

— Aici e noua ta casă, Buteh, continuă Worden pe un ton înţelegător. Simte-te cît mai bine, fă-te comod, eu de altfel acum o să plec, cred că pentru azi e suficient, îţi urez, deci, noapte bună.

Cu aceste cuvinte părăsi încăperea şi închise uşa în urma lui. De îndată ce ieşi pe coridor, Worden se repezi la ecranele video care arătau interiorul sălii de curs. Buteh rămase atîrnat de stîncă foarte multă vreme. În cele din urmă, coborî pe podea. Se îndepărtă cu precauţie de stîncă şi se îndreptă către cealaltă parte a încăperii. Se apropie pe rînd de lucrurile de acolo şi le examină pe fiecare în parte cu ochii lui mari şi blînzi, apoi le atinse cu multă gingăşie şi grijă de frică să nu le deplaseze sau să le strice, mîngîindu-le parcă cu lăbuţele pufoase. După ce a trecut în revistă obiectele din jur, s-a reîntors la roca ascuţită pe care a îmbrăţişat-o din nou şi apoi a închis ochii. Rămase neclintit mult timp, încît Worden se plictisi la un moment dat să-l mai păzească şi plecă. Creaturile lunare reprezentau încă o mare problemă pentru oamenii care lucrau în staţia Lunară.

Primii oameni care au coborît pe Lună erau convinşi că au de-a face cu o planetă moartă. Astronomii prevestiseră această situaţie cu sute de ani în urmă şi primele două expediţii pe Lună au fost concludente şi suficiente pentru a confirma teoria şi a o transforma într-o realitate de netăgăduit. Mult după aceea însă, o expediţie cu totul excepţională ca proporţii şi am-

biţii şi-a îndreptat din nou atenţia către Lună şi tot atunci unul dintre membrii expediţiei a observat, cu totul întîmplător, ceva care se mişca printre stîncile aride. A tras şi corpul a căzut răpus. Era o fiinţă. Şi, totuşi, cum e cu putinţă să existe viaţă pe o planetă lipsită de aer şi apă?

Corpul neînsufleţit al primei vieţuitoare descoperite pe Lună a fost adus imediat pe Pămînt şi comisii de biologi s-au apucat să-l studieze. Deşi aveau corpul în faţa lor, uimirea era cuvîntul de ordine; nimănui nu-i venea să-şi creadă ochilor că era cu putinţă aşa ceva. Ca urmare, au fost planificate şi trimise pe Lună încă două mari expediţii, în scopul vînării imediate şi neîntîrziate a creaturilor lunare. Doi membri ai uneia dintre expediţii au fost ucişi în timpul vînătorii, căci costumele spaţiale greoaie s-au agăţat uşor şi s-au sfîşiat în stîncile nebănuit de ascuţite printre care trebuiau să-şi croiască drum. Din cea de-a doua expediţie însă nu s-a mai întors nimeni; se pare că făpturile acelea hotărîseră pur şi simplu să nu mai moară pentru „progresul biologiei" şi şi-au organizat o apărare redutabilă.

Atunci s-a hotărît construirea unei staţii speciale chiar pe Lună, dar oamenii care lucrau acolo se temeau să părăsească baza; erau înspăimîntaţi de creaturile lunare. Cu toate acestea, ordinul pe care-l primiseră de pe Pămînt era cît se poate de clar:

„Creaturile lunare trebuie exterminate." Pentru a atinge acest scop, era necesar un studiu preliminar, în detaliu, al obiceiurilor şi comportamentului acestora. Planul strategic de abordare a problemei începea cu capturarea puiului unei astfel de creaturi lunare, cu ajutorul căruia urmau să fie studiate în evoluţie reacţiile şi obiceiurile lor, ca şi posibilităţile de domesticire; astfel, puiul putea fi folosit ca spion şi trădător al semenilor săi.

Deocamdată, Worden se bucura că, în fine, putea raporta în linişte Pămîntului reuşita unui prim pas: un pui de creatură lunară a fost capturat şi adus la bază. I s-a pregătit o cameră şi acesta se afla acum în perfectă siguranţă. Puiul se comporta normal şi părea că se acomodase deja chiar şi cu aerul din încăpere, deşi trăise toată viaţa lui în vidul lunar. Worden nu putea da încă nici un fel de date în privinţa mîncării, nu ştia dacă Buteh mănîncă şi ce anume, dacă are preferinţe sau nu, deşi observase că avea o

groază de dinţi. Mai menţionase în raport că-l supranumiseră Buteh şi promisese să raporteze zilnic evoluţia acestuia. Acum Worden stătea liniştit în camera sa, concentrîndu-se la nenumăratele treburi pe care le avea de făcut în ziua aceea.

Viitoarea lui îndatorire de „profesor" îi displăcea, în ciuda obligativităţii misiunii conform ordinului strict primit. Buteh trebuia deci mai întîi domesticit, pentru a putea apoi fi folosit.

Worden se ridică de pe scaun şi se îndepărtă hotărît către ecranul video pe care-l reglă pentru a prinde imagini din camera lui Buteh. Acesta stătea exact în aceeaşi poziţie, lipit de rocă şi cu ochii încă închişi; nu era decît un inofensiv ghemuleţ de blană furat dintre solitarele stînci lunare.

Şi, totuşi, poate ar mai fi o şansă pentru Buteh, se gîndi Worden; nimeni nu ştie felul în care el se hrăneşte; ce-ar fi dacă ar muri de inaniţie?... Oricum, e preferabil trădării... Worden îşi reveni repede pentru că îşi aminti că „prevenirea oricărui rău sau accident" era din păcate tot din stricta sa supraveghere. În dimineaţa următoare, Worden intră în sala de curs; cu alte cuvinte, pe Pămînt era dimineaţă, căci fiecare zi şi fiecare noapte pămînteană durează cîte două săptămîni pe Lună, dar oamenii de pe staţie desconsideră acest fapt şi-şi continuă viaţa în ritmul de acasă.

În momentul în care Worden deschise uşa camerei, Buteh sări de pe stîncă şi-l privi cu mare atenţie.

— Bună dimineaţa, Buteh, spuse Worden prietenos, iată-mă din nou, dar de data asta am venit pentru a începe prima noastră lecţie.

Şi Worden întinse mîna spre el cu intenţia să-l prindă. Corpul mic, acoperit cu blană, nu era nici cald, nici rece; împrumutase temperatura mediului ambiant. La atingerea mîinii, Buteh se-ncordă hotărît să se opună şi se simţea cum luptă din toate puterile să nu fie luat în braţe; nu era însă decît un pui, încă destul de fraged, aşa că Worden l-a ridicat cu uşurinţă şi apoi l-a purtat pe palmă pînă în acea parte a încăperii unde se afla sala de curs. Odată ajunşi la destinaţie, îl lăsă cu grijă jos şi se porni să învîrtească arcul unei jucării mecanice, care începu să se mişte. Buteh urmărea scena cu mare atenţie şi interes. Cînd s-a terminat arcul şi jucăria s-a oprit, l-a privit pe Worden dezamăgit. Acesta a luat cheia şi a mai învîrtit-o o dată. Buteh o sorbea din ochi. Cînd jucăria s-a oprit din nou, Buteh a întins – delicat o lăbuţă spre ea şi a ridicat-o de jos, împreună cu cheia. Încercă s-o învîrtească singur: nu a reuşit, căci nu avea încă destulă putere spre a o face. Cu toate acestea, nu s-a descurajat. Lăsă jucăria şi plecă în mare grabă către grota în care-şi petrecea majoritatea timpului. Reveni în cîteva

clipe cu o piatră lunguiaţă în lăbuţă. Trecu cu abilitate piatra prin urechea cheii şi învîrti jucăria cu o mare uşurinţă şi satisfacţie. De acum încolo putea să se joace singur. După ce o puse în mişcare, îi dădu drumul pe jos şi o privi mulţumit.

— Bravo, Buteh, bravo, prietene, ce logică, e uimitor, zise Worden aproape trist; te-ai descurcat, ceea ce presupune că ştiai principiul pîrghiei şi asta, trebuie să-ţi mărturisesc, nu-mi prea umple sufletul de bucurie.

În aceeaşi seară, Worden îşi completă raportul:

„*Este posibilă educarea lui Buteh, nu e nevoie să vadă decît o dată sau de două ori cum se face un anumit lucru pentru a-l putea reproduce identic. Ori de cîte ori îl luam în braţe, îi vorbeam. Atunci a descoperit el pentru prima oară vibraţiile pieptului meu, datorate vorbirii. A doua oară cînd i-am vorbit, s-a uitat foarte atent la gura mea şi mi-a pus lăbuţa pe piept să simtă mai bine vibraţiile. I-am pus atunci lăbuţa pe gîtlejul meu, acolo unde vibraţiile erau ceva mai mari. Buteh părea încîntat şi cred că a înţeles motivul vibraţiilor*."

Aici, Worden făcu o pauză şi apoi continuă:

„*Ştiu că exterminarea creaturilor lunare e un ordin, dar eu cred totuşi că n-ar trebui s-o facem. Creaturile astea au o inteligentă dezvoltată, o civilizaţie chiar, judecînd după unelte, şi de aceea cred că ar trebui mai degrabă să încercăm să comunicăm cu ele şi nu să le omorîm*."

În ziua următoare, Worden lua ca material didactic pentru lecţie o cutie goală de conserve. Îi arătă lui Buteh că fundul cutiei vibra cînd vorbeai în ea. Buteh însă descoperi singur că ea vibra doar dacă gura lui Worden era destul de aproape de gura cutiei. La lecţia următoare, a introdus o diafragmă subţire de metal întinsă peste un cerc. Buteh a înţeles instantaneu rostul diafragmei.

Continuarea raportului suna aşa:

„*Buteh nu înţelege sunetul aşa cum îl înţelegem noi, şi asta fără doar şi poate datorită faptului că nu există aer pe Lună.*

Sunetul se pare că se propagă prin stînci. Buteh pipăie vibraţiile obiectelor solide şi astfel ştie ce simte fiecare în parte. Mai mult ca sigur, creaturile lunare au un limbaj sau un sistem de coduri care se transmit prin vibraţiile stîncilor şi, deci, dacă sînt inteligente şi posedă un mijloc de comunicare, sînt suficient de evoluate şi nu trebuie pur şi simplu exterminate, ca orice animal".

Aici Worden se opri. Biologul şef al serviciului de exploatare spaţială, care asculta tot acest raport, răspunse instantaneu:

— Excelent, Worden, tot ce aud îmi dovedeşte o dată în plus experienţa ta şi mai ales faptul că ai intuiţia necesară muncii pe care o faci; mă interesează felul în care pui problema, dar cred că ai uitat esenţialul. Planul nostru de perspectivă cuprinde exploatarea planetelor Marte şi Venus, lucru imposibil de realizat fără baze solide pe Lună. De aceea, în acest moment strategic crucial, noi nu ne putem permite luxul silogismelor şi al conversaţiilor inutile cu aceste creaturi. Timpul ne presează, de aceea trebuie să acţionăm: exterminare! Te rog să mă crezi însă că ceea ce faci tu ca om şi savant este extraordinar, te rog continuă, îţi apreciez foarte mult munca şi intenţiile.

Worden lăsă uşa camerei de comunicări deschisă. Se întoarse spre Buteh. Se ataşase neaşteptat de mult de micul elev şi simţea că acesta la rîndul lui îl îndrăgea. De fiecare dată cînd intra în clasă, Buteh sărea de pe stîncă şi se repezea în braţele lui. Buteh era atît de mic – dacă avea 50 cm înălţime – şi era atît de uşor şi fragil... Ce era impresionant însă era marea lui sensibilitate şi sinceritate, cît şi marea lui sete de cunoaştere. Cel mai tare îl pasionau acum fenomenele legate de sunet. De îndată ce-i vedea buzele lui Worden încrucişîndu-se se şi repezea la diafragmă, o apăsa cu degetele pentru a surprinde vibraţiile produse de vocea lui. Acum înţelegea aproape tot ce i se spunea. Cu fiecare zi atitudinea lui se transforma. Era din ce în ce mai uman. Într-o zi, cînd Worden urmărea ecranul video, l-a putut vedea pe Buteh – singur – repetînd toate mişcările pe care Worden le făcuse în prezenţa lui cu o zi înainte. El se făcea că ţine o lecţie altei creaturi lunare... Cu alte cuvinte se juca de-a Worden.

Worden a simţit un nod în gît. În acel moment era cufundat în rezolvarea practică a unui microfon vibrator care să-i transforme vocea în vibraţii ale pietrei şi invers. Dacă aceste creaturi comunicau prin vibraţii transmise prin rocă, atunci astfel de microfoane puteau fi extrem de utile în depistarea şi apoi exterminarea lor. Worden lucra cu speranţa că microfonul n-are să funcţioneze. S-a dovedit însă ca invenţia a fost o reuşită totală şi microfonul funcţiona perfect. Cînd l-a aşezat pe podeaua clasei şi a vorbit cu el, Buteh a tresărit imediat impresionat de vibraţiile de sub picioarele lui şi a recunoscut dintr-o dată vocea lui Worden.

Imediat ce a priceput despre ce este vorba, Buteh a şi început să ţopăie pe podea, iar microfonul transforma totul în sunet. Deşi Buteh dansa în culmea fericirii, el urmărea totuşi cu mare atenţie figura lui Worden, care zîmbi amar într-un tîrziu şi spuse:

— Îmi pare rău, prietene, nu înţeleg nimic din ce vrei să-mi spui, dar un

lucru e sigur: acest microfon diabolic înseamnă moartea multor semeni de-ai tăi.

*

Microfoane identice au fost imediat împrăştiate de jur împrejurul staţiei. Rezultatele nu au întîrziat să apară. Era aproape apusul soarelui. Buteh fusese capturat aproximativ la mijlocul zilei lunare care are 366 de ore şi de atunci nu mîncase absolut nimic. Worden i-a oferit pe rînd toate substanţele comestibile sau necomestibile inventate şi chiar minerale.

Buteh privea cu interes toate aceste lucruri ca pe un obiect de studiu, dar nu se atingea de nimic în ruptul capului.

— O să moară de foame, zise Worden ca pentru sine, dar cine ştie, poate-i mai bine aşa. Cel puţin nu o să fie părtaş la distrugerea alor lui.

Soarele cobora progresiv. Umbrele se prelungeau din ce în ce, pînă ce ultimele raze dispărură în spatele stîncilor din depărtare.

Worden privi cu nostalgie ultimele raze şi se gîndi cu groază la noaptea lungă care-i aşteaptă, în acest moment se auzi dintr-o dată clopotul de alarmă.

Difuzoarele şi amplificatoarele anunţau:

— Atenţie, atenţie! Se aud zgomote din stîncile înconjurătoare! Creaturile lunare se apropie de staţie! S-ar putea să ne atace! Fiţi pregătiţi! Îmbrăcaţi-vă imediat costumele şi nu uitaţi armele!

În vreme ce Worden îşi îmbrăcă costumul se auzi din nou în difuzor:

— Două creaturi lunare lîngă staţie! Acum fug! Se îndepărtează, le pierdem, trageţi!!

Difuzorul tăcu pentru moment. Au dispărut, dar au lăsat ceva în urma lor. Worden se apropie de sistemul de intercomunicare.

— Aş vrea să ies să văd ce-au adus, cred că am ghicit despre ce e vorba.

Cîteva minute mai tîrziu, primi permisiunea şi părăsi staţia. Era însoţit de încă doi oameni. Toţi trei aveau arme şi toată zona din imediata vecinătate a staţiei era luminată de reflectoare puternice. Erau milioane şi milioane de stele pe cer care aici apar de 10 ori mai mari decît se văd de pe Pămînt, şi chiar Pămîntul însuşi se putea vedea şi era de 4 ori mai mare ca Luna.

Worden împreună cu cei doi însoţitori se duseră pînă la stînci şi acolo, pe o piatră mai plată, văzură o plăcuţă ciudată. Pe plăcuţă era foarte mult praf. Atunci Worden vorbi în microfon.

— Cred că sîntem în posesia unui cadou pentru Buteh. Creaturile lunare ştiu că el trăieşte şi că-i e foame. I-au adus deci de mîncare. Totul era clar. Un copilaş fusese făcut prizonier de către inamic şi două creaturi lunare, probabil tatăl şi mama lui, îşi riscaseră viaţa să-i aducă ceva de mîncare.

*

Worden îşi continuă lecţiile cu Buteh şi foarte curînd îl învăţă să scrie şi să citească. În mod foarte ciudat microfoanele de pe stînci fură cuprinse dintr-o dată de o totală tăcere chiar din seara aceea. Creaturile lunare n-au mai trecut pe la staţie, ba mai mult au dispărut cu desăvîrşire, astfel încît acum toţi se simţeau mult mai în siguranţă cînd trebuiau să părăsească baza. Începuseră construirea unei noi baze de alimentare cu combustibil, lucru planificat de mai multă vreme.

— Semenii tăi au dat bir cu fugiţii, îi spuse Worden lui Buteh. Şi cred că dacă nu se mai arată o vreme vor fi mult mai în siguranţă – din păcate nu pentru mult timp. Tu nici nu-i cunoşti pe oameni! După ce-şi ating scopul nu m-ar mira să vrea să te vîndă vreunei grădini Zoo de pe Pămînt; iar dacă din afacerea asta scot ceva bani, atunci precis or să se întoarcă aici să mai captureze şi pe alţii ca tine pentru a-i livra altor grădini Zoo. Buteh îl urmărea pe Worden nemişcat.

— Ah, şi încă ceva, uitasem. Secţia de Explorare Spaţială mi-a comunicat că urmează să ne trimită un aparataj pentru minarea zonei înconjurătoare Staţiei, iar eu trebuie acum să te învăţ cum să-l mînuieşti. Buteh alergă spre Worden, îi sări în braţe şi-i puse mîinile pe piept. Cînd Worden vorbea era o mare plăcere pentru el să-i simtă vibraţiile vocii.

— Cînd o să înveţi să mînuieşti aparatajul de care ţi-am vorbit va trebui la rîndul tău să-i înveţi şi pe alţii s-o facă, apoi o să trebuiască să munceşti, să sapi în căutare de minerale, iar noi te vom păzi cu puştile. Să nu crezi că glumesc, asta s-a mai întîmplat, aşa au procedat cu indienii de exemplu sau cu sclavii negri. Mare păcat că nu aţi dezvoltat o civilizaţie, că nu aveţi şi voi arme, bombe. Din păcate, singura limbă pe care oamenii se încăpăţînează s-o înţeleagă e cea a armelor.

Buteh a sărit din braţele lui Worden, s-a îndreptat hotărît către tablă, a luat o bucată de cretă şi a scris:

TU, PRIETEN BUN.

Apoi a întors capul să-l privească pe Worden; acesta păli.

— Bine, dar nu te-am învăţat niciodată aceste cuvinte, de unde le ştii?

Buteh se întoarse din nou către tablă şi continuă:

PRETENE, ÎMBRACĂ COSTUMUL. DU-MĂ AFARĂ, MĂ ÎNTORC CU TINE ÎNAPOI.

Se întoarse, îl privi pe Worden cu ochii lui mari şi blînzi, apoi scrise:

DA?

Worden era cît se poate de calm. Se simţea doar puţin slăbit şi fără vlagă.

— Cred că ne-am înţeles, hai cu mine spre ieşire. Zece minute mai tîrziu, două siluete părăseau staţia. Una era mare, conturată de costumul spaţial şi contrasta cu cealaltă, foarte mică şi jucăuşă, care ţopăia deschizînd drumul. Era aproape răsăritul soarelui, dar stelele se mai vedeau încă foarte mari şi strălucitoare. După trei ore, Worden se întorcea alături de Buteh, care îl însoţea îndeaproape şi aduseseră cu ei alte două creaturi lunare mult mai mici decît Worden, dar mai mari decît Buteh. Ei purtau ceva în lăbuţe. La o milă depărtare de staţie, Worden deschise radioul şi chemă Baza.

— Aici, Worden, mă auziţi? zise el; am întîlnit creaturi lunare. Acum mă întorc la staţie şi aduc cu mine două rude de-ale lui Buteh. S-au oferit să vină cu noi la bază pentru a ne da nişte cadouri. Nu trageţi cînd ne apropiem.

Uralele de bucurie la gîndul reuşitei, care au izbucnit la staţie, au fost imediat înăbuşite de suspiciuni. Dar cînd Worden s-a întors, uşa de la intrare era deschisă. Buteh şi ceilalţi doi au fost invitaţi în sala de curs. Aproape toţi cei de la staţie au venit la faţa locului.

— Buteh şi ai lui spun că vor să se împrietenească cu noi, făcu Worden pe interpretul.

Directorul staţiei a tresărit surprins de uimire.

— Worden, vrei să spui că ai găsit o cale de comunicare cu ei?

— Nu, răspunse acesta. Ei au găsit-o. Sînt la fel de inteligenţi ca noi. Cînd am tras în ei, s-au apărat. Dar nu vor să lupte. Vor să fim prieteni. Ei mai spun că noi nu vom putea trăi niciodată pe Lună fără costumele noastre greoaie şi nici ei nu vor fi în stare să suporte gravitaţia Pămîntului; ăsta este un motiv în plus pentru care nu avem de ce să ne duşmănim. În schimb ne-am putea ajuta reciproc.

— Pînă aici totul e coerent şi corect, zise directorul, dar tu ştii la fel de bine ca mine că avem de urmat anumite ordine stricte...

— Şi creaturile lunare ştiu acest lucru, zise Worden, şi sînt pregătiţi să se apere dacă dăm curs acţiunii... Ei au prelucrat diferite oglinzi care con-

centrează razele soarelui. Cu ajutorul lor pot acum să topească metale. Pe Lună nu e aer şi fără aer nici foc. De aceea au fost nevoiţi să utilizeze oglinzi. Au noţiuni pe bază de electronică şi sînt pe punctul de a le experimenta. Pentru ei, testele în vid vor fi o jucărie, nici măcar nu au nevoie de tuburi speciale, ca voi pe Pămînt.

— Ce lucruri ciudate spui, Worden, nici nu ştiu cum poţi fi atît de calm. Totuşi, ce vrei să spui cu acest acum, adică pînă acum nu topeau metale? Şi dacă nu, de unde au învăţat tocmai acum?

— De la noi, zise Worden scurt. Topirea metalelor cu ajutorul soarelui cred că de la mine, căci asta era una dintre problemele care m-a preocupat mult în ultima vreme. Construcţia de maşini de la specialiştii noştri de la bază, geologia chiar de la dumneavoastră.

— Cum e cu putinţă? întrebă şeful Bazei plin de uimire.

— Simplu, foarte simplu, răspunse Worden relaxat. Ia încercaţi să vă gîndiţi acum la ceva anume pe care vreţi să-l facă Buteh şi apoi urmăriţi-l în tăcere.

Directorul îşi aţinti privirea către Buteh. Acesta se ridică de la locul lui, se îndreaptă către centrul încăperii aproape teleghidat şi făcu o amplă plecăciune.

— S-a aplecat! păli directorul. De necrezut! ăsta este exact lucrul la care m-am gîndit. Vrei să spui că...

— Ştiţi, Luna nu are atmosferă, completă Worden, şi creaturile lunare n-au putut folosi deci sunetul pentru a dezvolta o comunicare. Au fost nevoiţi să comunice telepatic. Sunetele transmise prin intermediul rocilor pe care le-am descoperit noi nu reprezintă „vorbirea” lor, ci „muzica” lor care le place foarte mult, dar cu care se distrează, nu comunică.

— Telepatia! Da, dar asta înseamnă că ne ghicesc toate gîndurile – concluzionă perfect logic directorul. Atunci cînd noi am împuşcat primele creaturi lunare, nu încercau decît să comunice cu noi, acum ne înfruntă.

— Da, acum cred că vor să se şi lupte pentru că au toate mijloacele necesare. Singurul motiv pentru care ne lasă în viaţă este că învaţă tot timpul ceva nou de la noi. Ar putea distruge staţia cu mare uşurinţă, dar acum au venit pentru că sînt dispuşi să negocieze.

— Asta trebuie imediat raportat Serviciului de Explorare Spaţială, mai apucă să murmure directorul sfîrşit.

— Au adus diamante, zise Worden, acum ar vrea să ne ofere diamantele pentru a primi în schimb cărţi. Nu uitaţi, între timp au învăţat să citească. În acest moment e limpede că nu-i mai putem extermina şi singurul lucru

care ne rămîne este să facem un tîrg cinstit. Cred că măcar asta vor pricepe şi cei de la Serviciul Spaţial.

— Dar cum? Cum am ajuns aici?

— Prin Buteh, zise Worden un pic ironic, nu noi l-am capturat pe el, aşa cum am crezut, ci el a vrut să vină de bunăvoie la staţie. A stat aici printre noi, ne-a citit gîndurile şi apoi le-a comunicat semenilor lui.

— Ce ciudat, şi noi care credeam că le studiem obiceiurile şi inteligenţa...

Asta mi-aduce aminte de o poveste cu un psiholog care studia inteligenţa cimpanzeilor...

Traducere: MIHAELA POPA